

Koitajoen kääpäkartoitus 2018

Beetles LIFE (LIFE17NAT/FI/000181)

Kaisa Junninen

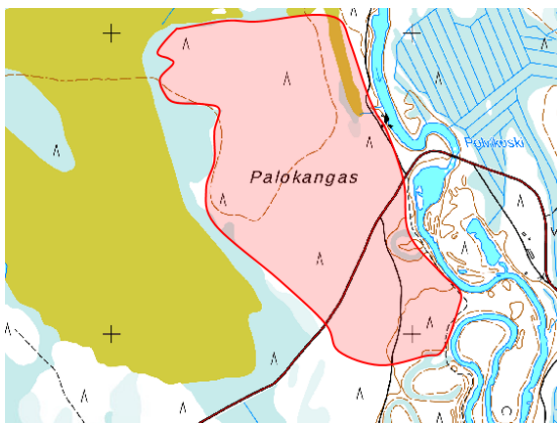
JOHDANTO JA MENETELMÄT

Kartoituksen tarkoitus

Koitajoen alueelle on suunniteltu ennallistamispolttoja osana Beetles LIFE -hanketta. Kääpäkartoituksen tavoitteena oli varmistaa, ettei poltosta aiheudu haittaa suojelluiksi merkittävälle kääpälajistolle, sekä arvioida polton merkitystä lähialueen kääpälajistolle. Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE-rahoituksen tuella Beetles LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Koitajoen Natura2000 -alueen ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kartoituskohteet ja -menetelmät

Kääpäkartoitus tehtiin 20.9.2018. Poltettavaksi suunnitellun Palokankaan metsäkuvion kartoituksen lisäksi pyrittiin saamaan yleiskuva laajemminkin Palokankaan kääpälajistosta (kuva 1). Maastotöihin käytettiin aikaa kaikkiaan noin 6 tuntia.

Kuva 1. Koitajoen Palokankaan kääpäkartoitusalue.

TULOKSET

Koitajoen Palokangas on tasaikäistä, varttunutta männikköä, josta osia on ennallistettu jo aikaisemmin lahoppua tuottamalla ja paikoin polttamalla. Kartoitetun alueen merkittävimmät lajihavainnot kertyivät poltetulta kuviolta, johon oli kaadettu runsaasti puita ennen polttoa. Tällaisilta kaadetuilta ja poltetuilta männyiltä löytyivät uhanalaiseksi luokitellut salokääpä (*Dichomitus squalens*) ja liekokääpä (*Gloeophyllum protractum*) sekä arvokkaiden mäntymetsien indikaattorilaji istukkakääpä (*Rhodonía placenta*). Palaneilla rungoilla kasvoi myös hyvin runsaasti kelokääpää (*Antrodia sinuosa*) ja katkokääpää (*Antrodia xantha*).

Palokankaan kaulatut puut olivat vielä pystyssä eikä niissä kasvanut kääpiä. Kaadettujen polttamattomien runkojen lajisto oli vähäisempää ja tavanomaisempaa kuin vastaavien palaneiden runkojen, joskin tällaiselta rungolta löytyi indikaattorilaji kultarypykkä (*Pseudomerulius aureus*). Kaikkiaan Palokankaalle kertyi kahdeksan suojelullisesti arvokkaiden mäntymetsien indikaattoripistettä, mikä ei ole kovin paljon (maksimipistemäärä on 46; Niemelä 2016), mutta kuvastaa ennallistamispoltojen merkitystä. Ilman polttoa indikaattoripistemäärä olisi todennäköisesti jäänyt kolmeen, mikä on tyypillinen lukema hoidetulle talousmetsälle.

Poltettavaksi aiotulta kuviolta löytyi vain kolme yleistä kääpäälajia: kantokääpä (*Fomitopsis pinicola*), männynkynsikääpä (*Trichaptum fuscoviolaceum*) ja kermakarakääpä (*Butyrea luteoalba*).

Taulukko 1. Koitajoen Palokankaan merkittävimmät kääpähavainnot. VU = vaarantunut laji (Kotiranta ym. 2010); ind. = suojelullisesti arvokkaan metsän indikaattorilaji.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanal.lk	Muu status	Runsas
<i>Dichomitus squalens</i>	salokääpä	VU	ind.	2
<i>Gloeophyllum protractum</i>	liekokääpä	VU	ind.	1
<i>Anomoporia kamschatica</i>	harsukääpä		ind.	2
<i>Phellinus pini</i>	männynkääpä		ind.	1
<i>Pseudomerulius aureus</i>	kultarypykkä		ind.	1
<i>Rhodonía placenta</i>	istukkakääpä		ind.	4

HOITO- YM. SUOSITUKSET

Beetles LIFE:n ennallistamispoltto ei vaaranna polttokuvion kääpäälajistoa. Päinvastoin, poltto todennäköisesti parantaa kohteen tulevan lahoppuuston laatua vaurioittamalla siellä nyt kasvavia mäntyjä, jolloin niiden puuaines pihkoittuu ja kasvu hidastuu. Tulen vaurioittamista puista muodostuu kuollessaan keloja todennäköisemmin kuin ilman paloa kasvaneista puista, ja kelot puolestaan ovat tärkeä kasvualusta monille vaateliaille kääpäälajeille.

Poltettavan kuvion koilliskulmassa on 30-40 juurineen kaadettua mäntyä. Ennen polttoa olisi suositeltavaa kaataa lisää puustoa, koska kartoituksen vaateliaimmat lajit salokääpä ja liekokääpä löytyivät nimenomaan kaadetuilta, poltetuilta rungoilta. Poltto ei todennäköisesti tapa eläviä puita, joten ilman polttoon yhdistettyä lahoppuun tuottoa kääville sopivan lahoppuuston määrä ei juurikaan lisääntyisi.

Kaiken kaikkiaan poltto on erittäin suositeltava metsien ennallistamistoimenpide Koitajoen alueella.

KIRJALLISUUS

Kotiranta, H., Junninen, K., Saarenoksa, R., Kinnunen, J. & Kytövuori, I. 2010. Kääväkkäät. Julk.: Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. and Mannerkoski, I. (toim.). Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. Helsinki. s. 249–263.

Niemelä, T. 2016. Suomen käävät. *Norrlinia* 31: 1-430.